

zonder vreemde, maar het heeft een onbegrijpelijk
energie, die heeft niet alleen de werke van het
lijden, maar ook de kracht van het handelen; het
geeft den enkele ziele als aan de rijk heilige
gemeente, het bevoorrecht orgaan Gods, een onne-
telijke kracht.

Nergens is meer dan hier te naer gestreeft, om
de Reformatie tot een wereldmacht te verheffen; en
wanneer zich ook hier „das Kirchentum“ in een
orthodoxe belijdenis heeft afgesloten, zoo zijn toch
uit dezen tak der Reformatie de krachtigste drij-
veren voor burgerlijke en geestelijke vrijheid uitge-
gaan, en hier is het geschied, dat uit den schoot der
Reformatie het moderne leven tot zelfstandigheid komt.

Tot zover Prof. Eucken.

Vanzelf onderschrijven wij zijn oordeel niet ge-
heel. Met name niet waar hij b.v. spreekt over de
tweede oorsaken, het sombere in het Calvinisme
enz. Maar dit neemt niet weg, dat wij ons over
zulk een beschouwing van Calvin verbauden. Niet
meer eenzijdig Luther verheffen, zoals zoo lang is
gedaan in beschouwingen en predicationen over de
hervorming. Ook in zoogenaamd Gereformeerd

kringen hoorde men vaak van Calvin niet reppen.
En indien nog, zonder iets van zijn beginsel te
begrijpen.

Bovenstaand citaat doet zien, en dat verblijdt
ons het meest, dat men het levensbeginsel van het
Calvinisme begint te verstaan en zij het niet met
instemming, toch erkennen wil, dat het eeren van
Gods souvereiniteit de Calvinistische Reformatie van
zoo machtigen invloed deed zijn niet alleen in de
Kerk, maar ook in den Staat en in het leven der
maatschappij.

Metterdaad dit is de betekenis van deze
studie.

En wanneer men zelfs onder Gereformeerden
hier te lande nog zoo vaak de hoogte betekenis
van het Calvinisme ook voor het kerkelijke,
sociale en staatkundige leven, in zelfverblindende
hoort miskenne, doet het goed een Duitsch
Lutheraan deze hoogte betekenis van het Cal-
vinisme zoo volmondig te hooren erkennen.

was de afstand te groot; in alle geval, 't eenig
geluid dat Walter weer vernam, was het ge-
schreeuw der vogels, die hij al loopend opjag.

Begrijpend dat hij verkeerd liep, sloeg de
jongen nu een anderen weg in, en herhaalde
van tijd tot tijd zijn geschreeuw. Toen echter
niemand antwoordde, begon Walter ongerust te
worden. Hij liep sneller voort; van tijd tot tijd
vernam hij, doch tamelijk ver af, een schot. Dan
schreeuwde hij weer zoo luid mogelijk — want een
pistool had hij niet bij zich — in de hoop dat
men hem hooren zou. Dat was echter niet zoo.
Wel liep hij in de richting waarvan 't geluid
kwam, maar ten eerste was dit door de weer-
kaatsing zeer bedriegelijk, en ten tweede stond
de man, die geschoten had, natuurlijk niet stil
te wachten tot er iemand kwam.

Zoo al loopende en zoekende, dwaalde Walter
steeds verder van het goede spoor, juist als het
menigen gaat in het groote woud, dat de wereld
heet. Wie daar terecht wil komen, heeft ook
een Leidman noodig, en als hij dien verliest en
zijn eigen weg wil bewandelen, verdwaalt hij,
eveneens als onze vriend, nu hij tegen de af-
spraken in, den matroos had alleen gelaten.

De middag was al goeddeels verstreken, en
nog altijd zwierf de jongen in het bosch. Hij
begreep nu zelf, dat hij al verder afdwaalde.
Moede en dorstig zette hij zich onder een dik-
ken boom neder; hij kon niet verder en was
ook besloten maar te blijven waar hij was,
daar het hem toch niets gaf langer te dwalen.
Dat hij in grooten angst zat, kon ge-
begrijpen. Zoo men hem vóór den avond nog vinden?
En zoo ja, dan zou er wat optieten! Want de
kapitein was niet gemakkelijk, en daarbij had
hij, Walter, het onheil, dat hem overkwam, ge-
heel aan zich zelf te wijten. En dit laatste is
bij een ongeval wel het naaste van alles, gelijk
menigen bij ondervinding zal weten.

De duisternis, die in deze streken niet laat
invallt, begon reeds aan te breken, en nog altijd
zat Walter onder den boom. Wat moest hij be-
ginnen? Allerlei gedachten kwamen bij hem op,
maar hij trachtte ze te verdringen, nog altijd
hopend, dat de matroos, als ze hem misten,
wel komen zouden om hem te zoeken en weer
naar 't schip te brengen.

En dan, ja dan zou hij wel zorgen nooit
weer alleen te gaan, als 't niet veilig was, en
niet meer af dwalen.

Zoo redeneeren velen, al zitten ze juist niet
in een bosch op een onbebouwd eiland. Onge-
lukkig komen zulke overleggingen dikwijls
wat laat. Zoo ging 't ook hier.

OVER EEN ANTWOORD.

Naar aanleiding van het antwoord, dat we
gaven over de „beslotten en verlaten“ zendt
D. G. B. te K. ons een opmerking die we
zeer op prijs stellen. Den geheelen ons gezon-
den brief kunnen we hier niet geven. Doch de
sloosom is, dat bedoelde woorden beduiden: zowel
zij die binnen als buiten het Heilendom zijn, heilig
en onheil. 't Ziet dus wel, gelijk we zeiden, op
allen, maar de woorden hebben naar D. G. B.
meent, bepaald den boven aangeduiden zin.
Zeer. zegt:

„Zoo nu ook is Deut. 32: 36 op te vatten. De
Heere doet wrake over zijn achteruitslaanden
Jesurim. Israel zal zien, hoe de reddende hand
des Heeren staat te worden ingetrokken, en dat
alsdan niets (d. i. ijdelheid) zullen wezen zowel
de binnen als buiten het Heilendom verkeerenden
— de beslotenen en de verlatenen
in de tent. Anders had de Heere de Levis met
de 't Heilendom nog verkeerenden gespaard
— maar in den dag Zijner wrake zou 't uit
zijn met allen.

Voor de opmerking vriendelijk dank.
HOOGENRIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.
BEROEPEN: Middelharnis, M. Keulenans, te
Schoonhoven B. — Ambt-Vollenhove B. Z. Hock,
te Zuidland. — Amersfoort A. en Utrecht, C. B.
Bavink te Rotterdam. — Berkel, J. G. Meinen,
cand. te Groningen. — Purmerend, H. Thomas,
Theol. cand. a/d V. U. — Koudekerke (cl. Middel-
burg) J. Zijp, cand. a/d V. U. — Driesum (cl. Dok-
kum), F. C. van Dorp, te Uelsen (Graafsch. Bent-
heim). — Beekbergen (cl. Apeldoorn), J. Teves, Th.
te Wetsinge Sauwert. — Harlingen, J. van Drunen,
te Silecht.

AANGENOMEN: Capelle a/d IJssel, W. Hoogland,
theol. cand. a/d V. U. — Ermelo, E. H. Rullmann,
te Ermelo.
BEROEPEN: Middelharnis, M. Keulenans, te
Schoonhoven B. — Overschie, P. Warmenhoven, te Alhla-
sterdam B. — Hattem, L. Bouma, te Emlichheim
(Graafsch. Bentheim). — Houwerzijl (gem. Urum),
A. S. Schmaas, te Boornbergum c.a. — Buijkloot
en Zunderdorp, A. Kuyper Jr., cand. a/d V. U.

Nederlandsche Hervormde Kerk.
BEROEPEN: Haften (toez.), L. Balk, te Rumpst.
— Grootegast, Doornum en Geerveld, J. de Visser N.,
te Brakel. — Heeze en Leende, C. J. Montijn Tja.,
te Chamm en Baarle Nassau. — Heemskerk c. a.,
C. Leffer, te Hoorn op Texel. — Hasselt, P. F. J.
van de Plasse, te Gouda. — Leertourek, A.
ten Have, te Polabroek. — Koekijk, H. van Veen
Jr., te Marsum c. a. — St. Laurens c. a. (cl. Mid-
delburg), H. J. Conve, te Kerwerwe (cl. Zierikzee).
— Nieuweschans, H. Thoden van Velsen S.K., te
Jesum. — Hantum c. a., D. Oringa M., te Wickel.
— Overschie, J. A. Wessink, te Nijkerk op
de Veluwe. — Kamperveld (cl. Kampen), L. M. van
Noppen, te Leerdam (cl. Gouda). — Moerdijk, K.
Janzen, te Veenendaal.

AANGENOMEN: Leersum, C. J. Warners, cand. —
Wervervoor, G. Nijhoff, cand. — Sleuwhoe (N.B.),
H. Visch, te Dalem. — Willemoord, A. Troelstra,
cand. — Sint Kruis (cl. IJzendijke), A. J. van Riet,
te Oud-Nedorp.
BEROEPEN: Zuidland, C. J. Warners, cand. —
Oud-Beerland, E. J. Homel, te Staphorst. — Hantje,
J. A. van Thunen, te Nijkerk. — Beekbergen (cl.
Arnhem), D. Cladder, te Schoonewoud. — Ooster-
veld, F. Sinnighe Damsté Jr., te Oudhorne. —
Saaxum, F. Haquebord, te Leeg- en Hoogkerk. —
Goes, J. Draaisma, te Steenwijk. — Pernis en Rosen-
burg, C. Waardenburg S.K., te Goedereede. — Elburg,
P. J. Eringa, te Oostwilde. — Vrouwepolder (cl.
Middelburg), J. Willemsen, te Kruiningen (Z.-Bev.).
— Grootegast en Doornum, J. de Visser N., te
Brakel. — Veere, T. Bouma, te Doorn. — Ouddorp,
D. E. J. Hupkes, te Sprang. — Longebou, A.
Jonker te Trum.

Advertentien.

Heden, den 16en Maart 1897, overleed
onze zeer geliefde Echtgenoot en Vader
JACOB SCHAGER,
in den ouderdom van ruim 44 jaar.
Wed. J. SCHAGER,
geb. PRONK,
en Kinderen.
Heider, 16 Maart 1897.

Na eene ernstige ongesteldheid nam de
Heere heden van ons onzen geliefden
Echtgenoot, Vader, Zoon en Broeder,
JIPPE SALVERDA,
in leven Bedienaar des Woords bij de Geref.
kerk alhier, in den ouderdom van 36 jaren.
Zijn heengaan was vrede.

Wed. J. SALVERDA — SCHNEIDER.
W. SALVERDA.
A. M. SALVERDA.
G. SALVERDA.
J. SALVERDA.
J. SALVERDA — REINSM.
Zevenhoven, 13 Maart 1897.

Zaterdag, den 13den Maart, trof de Geref.
kerk van Zevenhoven een zware slag, door-
den de Heere onzen geliefden Herder en
Leeraar
JIPPE SALVERDA,
na slechts 2½ jaar onder ons te hebben
gearbeid, van ons nam.

In dien korten tijd hadden Leeraar en
Gemeente elkander hartelijk lief gekregen.
Trooste de Heere zijn bedroefde weduwe
en eenig kind en geve Hij ons, ook in
dezen weg van beproeving, al onze kracht
alleen van Hem te verwachten.

Namens den kerkeraad,
C. BOON, Praeses.
J. VEERMAN, Scriba.
Zevenhoven, 16 Maart 1897.

Tot onze diepe droefheid overleed heden-
namiddag, zacht en kalm, in de vaste hope
des ewigen levens, onzen geliefde Moeder,
Behoud- en Grootmoeder,
JANTJE DIJK,
Weduwe van Da. J. BALHUIZEN, in den
ouderdom van 64 jaren.

Uit aller naam,
Da. J. C. BALHUIZEN.
Hilversum, 17 Maart 1897.

Tot ons diep leedwesen is hedenmorgen,
na een geduldig gedragen lijden van vier
maanden, mijn geliefde Echtgenoot en der
kinderen en kleinkinderen zeer zorgdragende
Vader en Grootvader,
M. M. BOUMA,
zeer kalm ontslapen, in den ouderdom van
ruim 68 jaren.

In onze droefheid strekt dit ons tot ver-
heuging, dat we de belijdenis uit zijn mond
mochten hooren, dat hij in Christus vrede
met God had gevonden.

J. FEENSTRA, Wed. M. M. BOUMA.
Mede namens Kinderen en Kleinkinderen.
Akkerwoude, 14 Maart 1897.

Mevrouw HEEMSKERK, te Sas van Gent,
(Prov. Zeeland), vraagt tegen 1 Mei eene

Keukenmeid,

van Gereformeerde belijdenis, die goed kan
werken en een burgerpot kan koken.

L. G. WEISZ & Co.,
Commisanten in Hooften,
Prinsengracht bij de Prinsensstraat,
No. 187,
AMSTERDAM.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Aan Contributie:

Door den heer P. G. Smelt te Schiplui-
den f 24.50; door den heer H. Bosloper te
Slachter f 11; door den heer G. Lucas te
Dalsen f 23.20; door den heer J. van Ginkel
te Nijmegen (1895) f 50; door den heer H. van
Noort te Loosduinen, uit Loosduinen f 85.50;
uit Monster f 6, samen f 91.50; door den heer
G. de Leeuw te Utrecht f 2, van de 10 cents
vereening (Oct.) f 9.30, Nov. f 7.60, diversen
f 34.50 en f 15.30, samen 66.70; door den heer
A. D. Duns te Eist f 31; door den heer Da.
W. Breukelaar te Halweg f 50.

Aan Collecten: (voor de Theologische faculteit.)
Van de Geref. kerk te Tiel f 3.15½; van
idem te Winterswijk (halve coll.) f 27.34½;
van idem te Muiden (halve coll.) f 1.20; idem
te Mijddrecht 7.07½; idem te Vinkeveen f 3.11½;
idem te Kamerik f 3.41½; idem te Kockengen
f 6.50; idem te Baambrugge f 3.02½; idem
te Loenen f 3.10½; idem te Vreeland
f 4.33; idem te Tienhoven f 4.50½; idem te
Nichtewerf f 4.91; idem te Breukelen f 13.08;
idem te Matrasen f 0.75; (samen f 24.51, alle
halve collecten) door den heer G. de Leeuw,
gecollecteerd bij eene spreekbeurt door Da. Van
der Linden f 39.15; idem door Prof. Biesterveld
f 49.17.

Aan Schenkingen:
Door den heer G. de Leeuw te Utrecht van
N. N. f 1; van N. N. f 4.70.

Voor de Medische Faculteit:
Door den heer H. van Noort te Loosduinen
f 10.50.

Voor het Studiefonds:
Van de halve stuiververeening te Amster-
dam f 27.20.

Voor de Bibliotheek:
Van den schrijver: In de handen der men-
schen, door Da. J. Dekker.

Van den bewerker: „Hooft's Granida“, en
Poezie van Staring“ door J. H. van den Bosch
Nr. II en VII der Zwolsche drukkerij.

S. J. SEEFAT,
Penningmeester.
Hilversum.

Een jaar op reis in dienst der Zending.

Bovenstaand werk wordt in zeer soliden half
chagrinerende band gebonden voor f 1.50, op
de Boekbinderij van

F. L. VAN DER BOM,
Bloemgracht 79, Amsterdam.

Voor het binden in den door den uitgever
verkijsbaar gestelden linnen band, wordt 50 Ct.
berekend.

HENRY, COMMENTARY HOLY BIBLE.

6 groot royaal 8°, deelen, geïllustreerd en in
nette stempelbanden. Prijs (met elegant eiken-
houten kistje) f 32.50.

Voor andere, gelijksoortige edities, in prij-
zen van f 20.— tot f 30.—, vraag men i.v.pl.
nadere inlichtingen en zigtzending.

Kampen.
J. H. KOK,
Antiquarische Boekh.

Uitgaven van D. DONNER, te Leiden: Herinneringswoord

aan jeugdige leden der gemeente bij het afleggen
hunner geloofsbelijdenis,
door Da. W. DOORN.

Prijs 12½ Ct., 25 ex. f 3.—, 50 ex. f 5.—.

LICHTSTRALEN VAN DEN KANDELAAR DES WOORDS,

DOOR
J. H. DONNER.

Het Lijdens-evangelie.
Het Opstandings-evangelie.
Verspreide Stukken.

Prijs per stuk f 0.60; Gebonden f 1.20.

Bij D. DONNER, te Leiden, is verschenen
Huiskamer en Keuken.

EEN TWEETAAL SCHETSEN,
DOOR
Mr. D. P. D. FABIUS.

Prijs f 1.25.

Verschenen bij den Boekhandel, voorheen
HUYEKER & WORMSER, Amsterdam:
Dr. A. SCHREIBER,
HET WERK DER RIJSCHKE ZENDING

IN NEDERLANDSCH OOST-INDIË.
Met een woord vooraf van
J. P. G. WESTHOFF.

Met 29 illustratien.
Prijs f 0.30; per 100 exemplaren f 25.—.

Theologische School der Gereformeerde Kerken in Nederland.

In de maand Februari ontvingen we de vol-
gende Collecten: Van de gemeenten Velzen
f 2.50, Terneuzen f 25, Goes f 26.68½, Nieuw-
dorp f 16.24½, IJerske f 11.05, Baarland f 5.45,
Wolferdijk f 13.05½, Kruiningen f 9.12, Bieze-
wijk f 6, Heinkensand f 6.50½, Borssele f 3.02,
Zoutkamp f 11.25½, Pietersburen f 6.15, Houwer-
zijl f 6.21, Geesteren f 15.22, Well f 4.25, 's Gra-
vezanne f 13.20, Hilversum B f 28.38, Mont-
foort f 2.90, Lopik f 6.75, Harmelen f 5.89,
Amerongen f 2.42½, Benschop f 3.20, IJsselstein,
f 1.60, Doorn f 6.07, Zuilen f 0.75, Vleuten de
Meern f 3.94, Linschoten f 2.46, Vreeswijk
f 3.50½, Middelbergen f 8.45, Leeuwarden A
f 17.37½, Saawoude f 5.75, Garrijp f 8.54, Stiens
f 2.83, Bergum f 2.75, St. Anna Parochie A
f 8.28½, Beetgum f 5.61, St. Jacobi Parochie
f 1.80, Wirdum f 6.84½, Britsum f 4.99, Berlikum
f 8.61, Wartena f 0.70, St. Anna Parochie B
f 7.10½, Hillaard f 6.38, Silvalde-Gendingen
f 2.22, Abbenbroek f 0.70, Bonnel f 1, Brielle
f 1.80, Nieuw Helvoet f 1.82, Oostvoorne
f 0.84, Ouddorp f 1, Rockanje f 1.41, Rozenburg
f 1.65, Stad aan 't Hartingvliet f 1.05, Stellendam
f 2.10, Zuid-Beijerland f 3.86, Maartensdijk
f 6.13½, Almelo f 8.15½, Deventer A f 0.00,
Deventer B f 2.87, Enschede A f 14.20, Enschede
B f 17.66½, Enter f 2.15, Hengelo f 2.58, Hilsen
f 3.41½, Nijverdal f 10.14, Oist f 2.20, Rijs-
tel f 3.41½, Vriezenveer f 3.03, Wierden f 2.21,
Wijhe f 8.26, Utrecht f 163.14, Leiden A f 30.10,
Augustinusg—Zurhuizen f 1.64½, Buitenpost
f 7.50, Burum f 6.50, Eestrum f 0.41½, Gerkes-
klooster f 5.06½, Kollum A f 3.40½, Kollum B
f 6, Kooten f 0.55½, Oostermeer f 0.70½, Twi-
ssel f 1.19, Veenwoudsterwal f 1.54, Westergaast
f 3.28.

Halve Coll.: Surhuisterveen f 2.60, Oudega
f 1.15, Uterlet f 1.35, Opeinde-Nijega f 1.90½,
Boornbergum f 1.45, Drachten f 4.22, Sassen-
heim f 0.77, Rijnsburg f 10.20, Katwijk aan den
Rijn f 7, Boskoop A f 2.90, Boskoop B f 1.75,
Leiderdorp f 16.68.

8 Dec. Coll.: Axel f 25.79, 's Hertogenbosch
f 20, Den Ham f 10.70, Donkerbroek f 4.54,
Assen f 27.94, Appelscha f 3.27, Borger f 4.86,
Enschede f 1.50, Gasselternijveer f 10, Roden f 5,
Smilde A f 7.85, Vries f 3.75, Uithuizen f 13.00,
Vreeswijk f 3.40½, Lippenhuisen f 2.50, Olde-
boorn f 3, Idakenhuizen f 8.61, Wollega f 6.21,
Hoorsterwaag f 0.95, Duurswoude f 1.93, Hol-
landscheveld f 6.04.

Giften. Van de Geref. Jongelingsveren., te
Beilen f 3; een coll. waarvan de naam niet be-
kend is f 2.51½; van N. N. te Pretoria (Zuid-
Afrika) f 60; uit kerk A Amsterdam f 11.

Voor de Uitbreiding: Almelo f 3.50,
Deventer f 2, Enschede f 3, Nijverdal f 17, Vrie-
zenveer f 4, Uithuizen f 11, Leens f 25, Amster-
dam f 25, Amersfoort f 0.50, Baarn f 4, Scher-
penzeel f 4.50, Bunschoten A f 20.90½.

J. NEDERHOED, Penningmeester.
Middelstum, 15 Maart 1897.

Dit bla-
Bijdrag
dit blad
aan den
Inzendi
kunnen v

Onze e-
men der g-
loop aan d-
Bethlehem
konst van
zocht dat
kenis vast
thans reet
apocalypst
einde zelf,
bezitten z-
alzo een
verloop d-
denis van
van af de-
of wil mei
proces da-
loop van z-
Christus in

Thans gr-
zij zelve t-
in haar ve-
of dogmal

Om on-
er aanstot
niet alleen
hemelsche,
aardsche i-
komt uit-
dat hetge-
meer als i-
verdort v-
sterft. Zie
het leerst-
kelijk was i-
wustzijn i-
dat hij oo-
het leven
te rekene-
wereld vo-
eigen god-
den, en i-
dan van e-
zich voor-
op tot d-
hooren. Z-
of dogma-
beneden i-
landsche
Art. IX
Drieenhe-
wij, zoo
Schrifture,
voornamel-
gevoelen.”

uitgesprok-
lijke Drie-
zide hee-
zielsleven
Heidelberg
de belijdt
Geest, ze-
momenten

t. w. de
aan onze
den Zoon
God den
king; ter
Zondagaf
Geloof op
sprake ko-
te laten v

Dat di-
zijn kan-
daarin be-
de mens-
van dien-
is. De vri-
dingen o-
trouwen,
Hem te
eeren, en
de religie-
rusten. V-
doel is h-
dat buite
religie ra-
altoos van
andere zij-
stuk steek

Voor v-
de zijde
in de ve-
schen te
onze wa-
hulp van
steld, ma-
gen zijde
lijven
lei posit-
agnostic

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAN 15—17, AMSTERDAM.

Kopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gouden,
Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden
a DEPOSITO ½ pCt. onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duitend Gulden worden
op vertoon terugbetaald.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ, voorheen J. J. ARND & ZONEN.